

гибелните страсти, които довеждат човека до бездната на саморазрушението.

До тази бездна достигат и героите на Димов от *“Незавършения роман”*²⁴ (Адриана) и *“Тютюн”* (Ирина, Мария, Варвара). За Адриана аристократичната болест на духа става *modus vivendi* – завладяна от неизлечима досада, обхванала душата като плесен, прояла всяко удоволствие и радост. Тя разголва светската душа до най-отвратителните ѝ кътчета, като инсценира спектакъл, благодарение на който е в състояние да се издигне над света и да се отдели от тъгата си, сменяйки различните маски на иронията²⁵. Киркегор говори за съществуването *между* (основно състояние в меланхолията), в пролуката между отчаянието, че не си друг (смяляването на аза като обезценяване; изопачаване представата за себе си като автоагресия) и невъзможността да бъдеш себе си. Меланхолията на Адриана се изразява в кошмарното усещане, че денят трябва да започне отново, в завладялата я мисъл, че не е още мъртва, която като отрова разяжда душата ѝ, в болестните състояния (болезненост на възприятията, тежка неврастения от сплин, болезнена скука, завладяност от пустота), в потърсените причини за разлагането ѝ: леността, свободата; модерните методи на възпитание, западният морал, унищожил здравите български традиции, *high life*, въведен от парвенютата след войната. Меланхолията се подсилва, подклажда се страшното *сам със себе си*, в което продължава непрестанната тъмна убийствена борба със себе си, разкъсвана от факта на собственото съществуване. В този граничен момент, когато душата се

²⁴ Роман без заглавие и без край е намерен в бюрото на Димов, за който се предполага, че е започнат непосредствено след романа *“Поручик Бенц”*. Авторът се е връщал към него години наред. В: Димов, Д. Съчинения в 6 тома. С., 1967. Наричаме го за улеснение *“Незавършен роман”*.

²⁵ За играта в меланхолията пише Киркегор – меланхоличният смях може да бъде олицетворение на маската. Автоиронията може да бъде продължение на меланхоличния опит, но не отменя болката, не носи свобода.